

Svar på skriftligt spörsmål SSS 591/2022 rd

Svar på spörsmål som en följdfråga till det skriftliga spörsmålet SS 1045/2020 rd om affärsverksamhet där gymnasieelever hämtas till kommuner från utlandet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 591/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Mari Rantanen /saf:

Vad ämnar regeringen göra för att Finlands avgiftsfria gymnasieutbildning inte ska utnyttjas i internationell affärsverksamhet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 20 § i gymnasielagen (714/2018) beslutar utbildningsanordnaren om antagning som studerande till läroanstalten. I 21 och 22 § i gymnasielagen föreskrivs om förutsättningar och grunder för antagning av studerande. Enligt dessa kan som studerande till utbildning antas den som har genomgått den grundläggande utbildningens lärokurs eller motsvarande tidigare lärokurs eller en utbildning utomlands som i landet i fråga ger behörighet för studier som motsvarar gymnasieutbildning. Som studerande kan av vägande skäl även antas den som utbildningsanordnaren annars anser ha tillräckliga förutsättningar att klara av studierna. I sistnämnda situation ska beslutet om antagning som studerande i detta fall motiveras. I gymnasieutbildning för unga används sökandens tidigare studieframgång och ansökningsönskemål som grund för antagning som studerande. Utbildningsanordnaren beslutar om att ordna eventuella antagnings- eller lämplighetsprov och andra tilläggsprov.

Den 23 september 2021 utfärdade undervisnings- och kulturministeriet en förordning om grunderna för antagning av studerande inom gymnasieutbildningen (838/2021), där ministeriet preciserade kravet på språkkunskaper vid antagningen av studerande för studerande som söker från utlandet. Enligt 6 § i förordningen kan utbildningsanordnaren vid val som grundar sig på utbildningsanordnarens prövning anta en del av de studerande bland sökande som inte har ett sådant avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen som avses i lagen om grundläggande utbildning. Bestämmelser om grunderna för antagning av studerande finns i 21 § i gymnasielagen. Om sökanden har genomgått en sådan utländsk utbildning som avses i 21 § 1 mom. i gymnasielagen och som i ifrågavarande land ger behörighet för studier som motsvarar gymnasieutbildningen, ska utbildningsanordnaren bedöma sökandens kunskaper i undervisningsspråket och övriga förutsättningar att klara av sina gymnasiestudier. En sökande kan inte antas som studerande, om han eller

hon inte har tillräckliga färdigheter att använda och förstå ansökningsmålet undervisningsspråk i tal och skrift.

Beslut om antagning av studerande är en av de viktigaste myndighetsuppgifterna inom gymnasieutbildningen. Omfattningen av utbildningsanordnarens prövningsrätt betonas av finansieringssystemet för gymnasieutbildning, där antalet studerande inte regleras. Utbildningsanordnarens prövningsrätt sträcker sig därför också direkt till finansieringsnivån.

Antagningen av studerande grundar sig på sökandens ansökan på eget initiativ. I samband med beslutet om antagning av studerande ska utbildningsanordnaren se till att sökanden har tillräckliga språkkunskaper och andra förutsättningar att klara av studierna enligt gymnasiets lärokurs. Det är nödvändigt att på ett tillförlitligt och heltäckande sätt dokumentera detta utredningsarbete för varje sökande. En noggrann prövning tryggar såväl myndighetens som den studerandes rättskydd.

Ett beslut om antagning som studerande är utövande av offentlig makt och kan inte läggas ut på entreprenad till en utomstående aktör. Privata aktörer kan, enligt utbildningsanordnarens eventuella prövning, lämna uppgifter om den finländska gymnasieutbildningen och stödja sökanden i ansökan till utbildningen, men utbildningsanordnaren ansvarar alltid för den egentliga myndighetsprövningen och utredningen av informationens korrekthet.

Lagstiftningen om utbildning ger utbildningsanordnaren prövningsrätt vad gäller beslut om detaljerna i anslutning till ordnandet av utbildningen för varje enskild studerande i enlighet med lagstiftningens syfte och mål. I lagstiftningen om utbildning, finansiering och förvaltning samt i de föreskrifter och anvisningar som utfärdats med stöd av dem har det dock fastställts tydliga gränser för utövandet av prövningsrätten och utbildningsanordnaren är skyldig att iaktta dessa gränser.

Undervisnings- och kulturministeriet kommer att till anordnarna av gymnasieutbildning skicka ett brev om antagandet av utländska studerande samt om de viktigaste förutsättningarna för anordnande av gymnasieutbildning och för myndighetsuppgifter som lagstiftningen ställer för att säkerställa att utbildningen ordnas på behörigt sätt.

Statsandelen för gymnasieutbildning har i enlighet med 1 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) beviljats för verksamhet som regleras enligt gymnasielagen. Finansieringen är allmän. Utbildningsanordnaren beslutar om allokeringen av den.

En separat granskning av verksamheten och ekonomin kan riktas till utbildningsanordnarens verksamhet. Granskningen av verksamheten och ekonomin är verksamhet som baserar sig på 58 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och som undervisnings- och kulturministeriet utför i olika utbildningsformer. Verksamheten och ekonomin granskas alltid i förhållande till lagstiftning och myndighetsföreskrifter. Utbildningsanordnaren ska vid sidan av att

utbildningen genomförs på behörigt sätt också se till att förutsättningarna för utbetalning av statsandelar är klart verifierbara även i efterhand. Utbildningsanordnaren är skyldig att sörja för den skriftliga dokumentationen av sin verksamhet med en tillräcklig detaljnivå för att det i efterhand ska vara möjligt att kontrollera förutsättningarna för betalning av statsandelsfinansiering av dem.

Anordnande av gymnasieutbildning ålägger utbildningsanordnaren en särskild omsorgsplikt redan på grund av att antalet studerande inte regleras, utan det är utbildningsanordnarna som kan bestämma antalet studerande. När utbetalningen av statsandelarna grundar sig på det antal studerande som utbildningsanordnaren två gånger om året anmäler, bedöms inte lagenligheten för den utbildning som tillhandahålls i detta samband. Om det vid en granskning i efterhand visar sig att lagstiftningen inte har följts, kan finansieringen förklaras ogrundad och återkrävas.

Kommunerna och andra anordnare av gymnasieutbildning kan köpa olika tjänster inom ramen för kommunallagen och andra författningar. Gymnasielagstiftningen möjliggör antagning av studerande från utlandet när de föreskrivna villkoren för antagning av studerande uppfylls. Med undantag av vissa lagstadgade specialfall kan studieavgifter inte tas ut av gymnasieelever. Lagstiftningen om gymnasieutbildning har i princip föreskrivits för att trygga bildnings- och utbildningsbehoven för den befolkning som är bosatt i Finland. I samband med utarbetandet av gymnasielagstiftningen kunde man inte förutse en systematisk studeranderekrytering från tredje länder till undervisning på finska eller svenska som sker i enlighet med den nationella läroplanen. Gymnasielagen innehåller bestämmelser endast om den uppdragsutbildning som anordnas enligt 9 § i gymnasielagen och som ska genomföras som utbildning som leder till IB-examen och där den som beställer utbildningen betalar minst kostnaderna för utbildningen. I fortsättningen bör det övervägas i vilken utsträckning eller till vilken del det med hänsyn till situationen som nu uppstått vore nödvändigt att precisera och uppdatera lagstiftningen.

Helsingfors 7.12.2022

Undervisningsminister Li Andersson